

Recomandări

1. Continuarea perfecționării cadrelor manageriale privind stilurile de leadership și utilizarea lor eficientă.
2. Însușirea și practicarea diferitor stiluri de leadership și a flexibilității lor în aplicare.
3. Adoptarea de către manageri a stilurilor de leadership în dependență de contextul comportamental și situațional.

Bibliografie

1. Ețco Constantin, Management în sistemul de sănătate, Chișinău: Editura Epigraf, 2006, pag. 372.
2. Tintiuc D., Grossu I. Sănătate Publică și Management. Chișinău: „Medicina”, 2007, 896 p.
3. Țurcan Tosia, Psihologie managerială. Chișinău: Editura Epigraf, 2004, pag. 7, 95.
4. Dicționar englez-român, București, Chișinău: Editura Academiei, 1974.
5. <http://www.scribd.com/doc/55294568/2/I-1-Definirea-leadership-ului>.
6. www.scribd.com/.../39544893-Management-de-La-Teorie-La-Practic.
7. <http://www.cnspl.md/info.php?id1=45&id2=0>.
8. Ioan Ursachi, Management. București: ASE, 2005, p. 209 – 234.
9. Cornescu, I. Mihăilescu, S. Stanciu, Managementul organizației. București: ALL BECK, 2003, p. 125-143.

SUPRAVEGHEREA EPIDEMIOLOGICĂ A MALADIEI HIV/SIDA, TENDINȚELE ÎN PERIOADA ANILOR 2006-2011

Olga Cara

(Cond șt. – Morosanu Mihail, dr. în med., conf. univ.)

Catedra Economie, Management și Psihopedagogie în medicină

Summary

Epidemiological supervision of HIV / AIDS diseases, tendencies in the period of 2006-2011 years

This article describes some features of epidemiological research and their significances. It emphasizes the importance of prevention and the need to control HIV / AIDS among people. In this work are described the phenomena of morbidity population and the prevalence of HIV / AIDS, as well as the results of test prevention in pregnant women and other risk groups.

Rezumat

Articolul respectiv descrie unele particularități a cercetărilor epidemiologice a maladii HIV/SIDA și însemnătatea acestora. El elucidează importanța profilaxiei și necesitatea controlului infecției HIV/SIDA în populație. În această lucrare sunt descrise prevalențele fenomenelor morbidității populației cu infecția HIV/SIDA, rezultatele examenelor profilactice la femeile gravide și a altor grupe de populație expuse riscului de infectare.

Actualitatea

Fenomenul HIV/SIDA este un subiect de meditație în contemporaneitate pentru individ, mediu, legiuitor și societate. Infecția HIV/SIDA prezintă o problemă globală pentru sănătate și dezvoltarea economică. SIDA este o boală cronică incurabilă cu sfârșit letal, reprezintă o problemă medico-socială ale umanității, care trebuie preîntâmpinată [1] .

Scopul acestei lucrări a fost studierea și analiza prevalenței maladii HIV/SIDA printre populația RM. Descrierea cercetării/studiilor în ceea ce privește situația epidemiologică a infecției HIV/SIDA.

Metodele de studiere în cazul nostru au fost: istorică/bibliografică, comparativă, statistică, etc.

Definiții, concepte:

▫ HIV (*Virusul Imunodeficienței Umane*) este virusul care atacă și distruge progresiv sistemul imunitar, provocând, în final, SIDA. Deoarece virusul nu distruge celulele rapid, persoanele infectate cu HIV pot să nu prezinte simptome ani de-a rândul.

▫ SIDA (*Sindromul Imunodeficienței Umane Dobândite*) este manifestarea finală a infecției cu HIV, o boală cronică cu evoluție îndelungată, imprevizibilă. O persoană este bolnavă de SIDA când virusul a deteriorat sistemul de apărare al organismului, distrugând celulele care îl protejează. O dată sistemul imunitar slăbit, corpul este vulnerabil în fața diverselor tipuri de infecții oportuniste, cum ar fi cancerul sau pneumonia [1; 3] .

SIDA a fost declarată ca boală de sine stătătoare cu aspect de pandemie la 1 decembrie 1981. Organizația Mondială a Sănătății (OMS) consideră numărul deceselor datorate urmărilor acestei boli ca fiind de 2,9 milioane în anul 2006, numărul celor infectați pe plan mondial de 39,5 milioane, anual infectându-se alte 4,3 milioane de persoane. Pe plan mondial numărul persoanelor infectate cu HIV se apreciază ca fiind de 1% în grupa de vârstă 15-45 de ani [4] .

Procesul epidemic a infecției HIV/SIDA în Republica Moldova poate fi divizat în 3 perioade:

* anii 1987 - 1995 înregistrarea cazurilor sporadice în unele teritorii, preponderent în rândurile studenților străini cu transmitere sexuală;

* anii 1996 – 2001 se caracterizează prin extinderea teritorială cu răspândirea preponderentă în rândul utilizatorilor de droguri injectabile;

* din anul 2002 până în prezent răspândirea infecției în toate teritoriile administrative, inclusiv în teritoriile rurale, sporirea numărului persoanelor infectate pe cale sexuală, inclusiv femeilor și gravidelor [2; 6].

În perioada anilor 1987-2010, în total au fost înregistrate 6404 persoane infectate cu virusul HIV, inclusiv 2041 - în teritoriile de est. Numărul cazurilor noi de infecție cu HIV în anul 2010 s-a menținut la nivelul anului 2009 – 704 persoane (17,12 la 100000 populație) (figura 1).

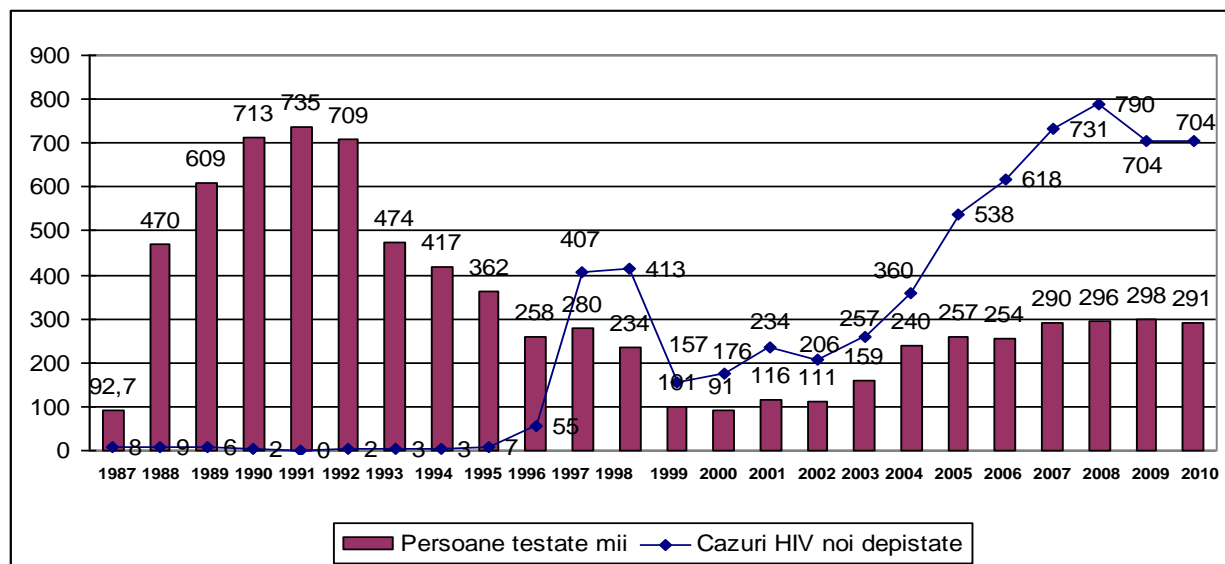

Figura 1. Dinamica înregistrării cazurilor noi HIV și volumul de testări la markerii virusului HIV în Republica Moldova pe perioada anilor 1987 – 2010.

Situația epidemică prin infecția HIV/SIDA în Republica Moldova se menține sub supraveghere și monitorizare permanentă. În 2011 au fost depistate 721 cazuri noi de infecție HIV, inclusiv în teritoriile de est – 227 (2010-704, inclusiv în teritoriile de est – 247). Incidența

infecției HIV la 100000 populație a constituit 13,87 în teritoriile din dreapta Nistrului și - 42,10 în teritoriile de est [5; 6] .

Răspândirea infecției are loc în toate teritoriile administrative cu o prevalență diferită. Cel mai înalt indice al prevalenței la 100000 populație se înregistrează în municipiile: Bălți - 860,9; Chișinău - 146,4; raioanele: Florești – 179,9; Glodeni – 159,2; Basarabeasca -132,6; Singerei - 131,3; Fălești - 103,3; din teritoriile de est ale republicii în or.Tiraspol - 579,4 și raioanele Rîbnița - 609,6; Slobozia – 302,4 și Grigoriopol - 210,3 [5; 6] .

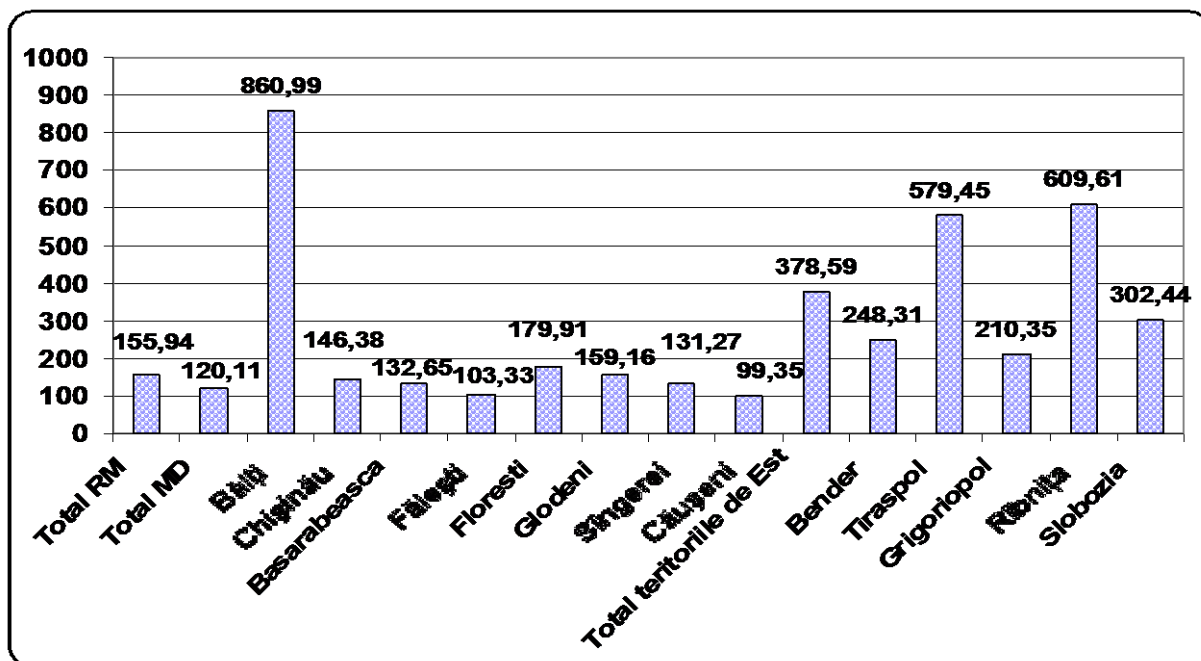

Figura 2. Prevalența infecției HIV/SIDA la 100000 populație (date cumulative 1987-2010)

Conform statisticilor autorităților transnistrene de profil, printre localitățile „lider” din regiune cu incidența cea mai ridicată sunt Tiraspol – cu peste o mie de îmbolnăviri, Rîbnița – cu peste 510 de cazuri și Tighina – cu peste 260 de infectați. „Localitățile rurale nu sunt afectate în mare măsură de epidemie, deși „revoluția sexuală” a ajuns și acolo. Tradițiile de familie puternice și sfidarea libertinajului tineresc le protejează de SIDA [7] .

Rata înaltă de prevalență a HIV/SIDA în Transnistria, care este de aproximativ patru ori mai mare decât pe malul drept al Nistrului, în opinia Organizației Internaționale „Medici Fără Frontiere”, este atribuită faptului că regiunea a fost exclusă timp de mai mulți ani din programele de asistență internațională, în vederea combaterii flagelului.

În 2010 au făcut boala SIDA 290 persoane (138 în teritoriile de est). Cele mai frecvente maladii SIDA indicatoare: infecția pulmonară cu Mycobacterium tuberculosis, candidoza esofagiană și sindromul de istovire HIV-11.7% [5] .

În perioada de referință, s-a prelungit supravegherea epidemiologică în rîndul grupurilor de populație, inclusiv în grupul cu risc sporit de infectare. Pe parcursul anului au fost testate la markerii HIV 290856 persoane (2009 –298310), inclusiv donări de sânge, plasmă – 80335 sau 23,8% din numărul total de mostre de sânge testate (2009 -88444), persoane care se află la evidență cu tuberculoză, inclusiv și cele depistate cu diagnosticul primar - 7474 (2,5%), persoane examinate conform indicațiilor clinice 22474 (7,72%), cetățenii care pleacă peste hotarele țării - 18045 (5,35%), recipienții de sânge pînă la transfuzia preparatelor din sânge 22583 (6,7%), utilizatoare de droguri injectabile – 3410 (1,2%).

Infecția HIV/SIDA se înregistrează în rîndul persoanelor tinere de vîrstă reproductivă, apte de muncă (vîrsta 15-39 ani – 79,5%), iar în segmentele de vîrstă 20 - 24 ani – 17,47% și 25-29 de ani – 22,3% (figura 3).

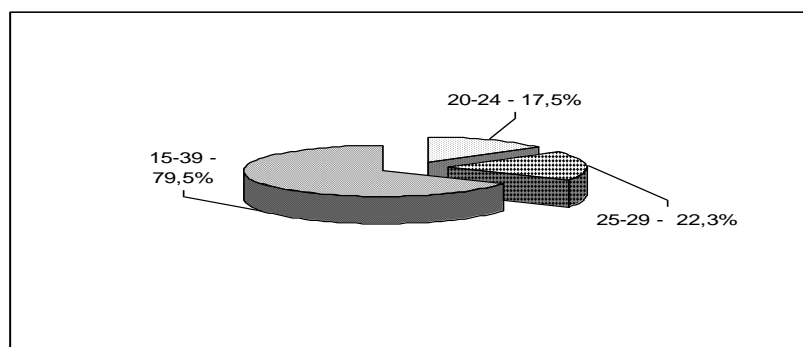

Figura 3. Distribuția cazurilor infecției HIV înregistrate în republica Moldova în 2010 după vârstă la momentul depistării.

Crește ponderea de transmitere a infecției HIV pe cale sexuală – 86,79% (inclusiv teritoriile de est – 82,9%), comparativ cu anul 2009 - 81,25% (figura.4).

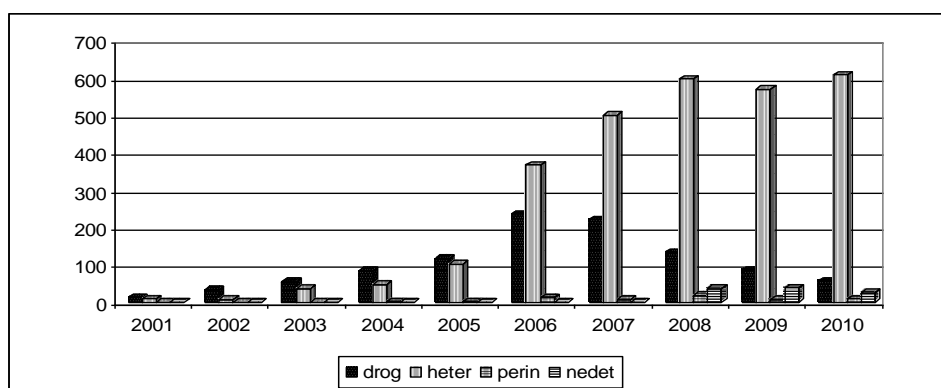

Figura 4. Distribuția cazurilor noi de HIV după calea de transmitere în Republica Moldova pe perioada anilor 2001-2010.

La evidență medicală se află 8960 persoane utilizatoare de droguri, inclusiv 1304 persoane luate în evidență în 2010, din ele 34 au fost depistate cu infecția HIV. Acest contingent insuficient se testează la HIV în 26 de raioane: Aneni Noi, Briceni, Cahul, Cantemir, Călărași, Căușeni, Cimișlia, Drochia, Edineț, Fălești, Hîncești, Ialoveni, Leova, Nisporeni, Ocnița, Orhei, Rezina, Rîșcani, Soroca, Strășeni, Taraclia, Telenești, Ungheni, Comrat, Ciadîr Lunga, Vulcănești [5; 6; 7].

Riscul de contaminare poate fi apreciat, din considerente etice medicale, doar prin statistici retroactive sau în baza unor studii de laborator. Valoarea statistică depinde și de calea de transmitere, riscul prin contact sexual repetat cu o persoană infectată fiind mai mic decât cel care îi urmează unei înțepături. Mai mare chiar este riscul de transmitere de la mama netratată la făt (cu cca. 40%), iar cel de contaminare prin transfuzii este chiar de 95%. Statistica de mai jos se bazează pe studii clinice efectuate în fazele subclinice, de latență a persoanelor infectate, circa 3 luni după infectare și înaintea izbucnirii bolii:

- Contactul sexual neprotejat cu un partener seropozitiv, comportă un risc de 0,05-0,15 % la femei și 0,03-5,6% (un studiu) la bărbați ;
- Infecția prin înțepăturile de ac (obiecte taioase) sau folosirea lor în comun de către narcomani;
- Transplacentar (de la mama la făt în timpul travaliului sau în timpul alăptării), riscul este de 30 % ;
- În timpul transfuziilor de sînge și a componentelor sale.

Se știe că riscul este direct dependent de următorii factori:

- concentrația de viruși din produsul contaminat;
- contagiozitatea (virulența) virusului;
- transferul de celule infectate;
- starea generală a sistemului imun a celui expus [3] .

În republică s-a realizat al treilea Program Național de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA și ITS pentru anii 2006-2010, acesta prevedea:

Instrucțiuni:

- *Privind profilaxia infecției HIV intraspitalicească;
- *Prevenirea infecției HIV în caz de expunere profesională;
- * Utilizarea testelor rapide.

Ghiduri:

- „Controlul infecțiilor” (2008);
- „Infecția HIV cu transmitere materno-fetală (2008).

Supravegherea epidemiologică de generația a doua s-a efectuat în rândul:utilizatori de droguri injectabile – 1093 persoane (Chișinău, Bălți, Tiraspol), lucrătorii sexului comercial - 863 (Chișinău, Bălți), bărbaților care fac sex cu bărbații – 397 (Chișinău, Bălți) și deținuților – 530 persoane. Conform studiului efectuat răspândirea infecției HIV în rândul acestui grup constituie: utilizatori de droguri injectabile - 16.4%, lucrătorii sexului comercial - 6.1%, bărbaților care fac sex cu bărbații - 1.7% și deținuților - 3.5%.

În scopul asigurării accesului la servicii de consiliere și testare voluntară la infecția HIV a fost fortificată rețeaua cabinetelor de consiliere și testare voluntară. În anul 2010 au fost acordate servicii de consiliere în 67 de cabinete de consiliere și testare voluntară, inclusiv 52 în IMSP din teritoriile din stînga Nistrului, 7 instituții penitenciare și 8 în teritoriile de est. [3; 5; 6]

Premizele tendințelor de generalizare a procesului epidemiologic a infecției HIV/SIDA în populație

- sporirea anuală a incidenței infecției HIV/SIDA;
- extinderea ariei geografice;
- extinderea cazurilor noi de infecție în rândul populației generale, inclusiv populației rurale;
- ponderea înaltă a femeilor infectate cu HIV;
- sporirea prevalenței infecției HIV în rândul gravidelor;
- nivel înalt depistării persoanelor HIV în rândul donatorilor de sânge;
- creșterea numărului de persoane infectate cu HIV in rândul migranților.

Luând în considerație tendințele actuale ale procesului epidemic, persistența unor probleme în calitatea asistenței medicale persoanelor cu infecția HIV și SIDA este necesar (recomandari):

1. continuarea realizării obiectivelor prioritare:extinderea accesului universal la prevenire, consiliere și testare binevolă cu acordul informat, tratament, îngrijiri și suport;
2. asigurarea instruirii cadrelor medicale privind profilaxia primară: acoperirea cu activități informaționale, de profilaxie primară a grupurilor ținte predispuse la riscul larg de infectare (migranții, femeile care practică sex comercial, utilizatori de droguri intravenos, contingentul instituțiilor penitenciare, bărbații care practică sex cu bărbații);
3. efectuarea supravegherii epidemiologice, inclusiv de sentinelă în scopul evaluării și monitorizării aspectelor și factorilor comportamentali care favorizează extinderea infecției HIV/SIDA pe grupe de populație;
4. aderarea persoanelor cu HIV/SIDA la terapie antiretrovirală specifică;
5. neadmiterea și excluderea stigmei și discriminării în viața socială, în acordarea asistenței medicale și sociale persoanelor care trăiesc cu HIV/SIDA [1; 7; 8] .

Constatări

Comparând datele statistice referitor la situația epidemiologică a infecției HIV/SIDA, determinăm o creștere considerabilă a cazurilor de infectare cu virusul HIV printre populația

tână (vârsta 19-45 de ani) a RM, din cauza narcomaniei, sexului neprotejat, modului indecent de viață și a femeilor gravide seropozitive ce nu sunt la evidență la medicul de familie.

Totuși organizațiile: UNFPA, ONU, UNAIDS, Medicina fără frontiere, Crucea Roșie și alte organizații non-guvernamentale, împreună cu MS al RM și CNSP, conlucrează, având scopul de a continua realizarea activităților stipulate în Programul Național de prevenire și control a infecției HIV/SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală pentru anii 2011 – 2015.

Bibliografie

1. Legea privind supravegherea de stat a sănătății publice nr. 10-XVI din 03.02.2009.
2. SĂNĂTATE PUBLICĂ, ECONOMIE ȘI MANAGEMENT ÎN MEDICINĂ. Revistă științifico-practică, Chisinau, 2008.
3. Tintiuc D., Grossu Iu., Grăjdeanu T. Sănătate publică și management., Chișinău: Medicina, 2007.
- 4.<http://ro.wikipedia.org/wiki/SIDA>
5. www.statistica.md
6. www.cnsp.md
7. ms.gov.md
8. www.azi.md.